

Intelektualno lastnino predstavljajo rezultati človekovega mišljenja, kot so izumi, literarna in umetniška dela, videz posameznih izdelkov, pa tudi imena in simboli, ki jih gospodarski subjekti uporabljajo pri predstavljanju na trgu. Intelektualna lastnina je pravno varovana z zakonsko določenimi pravicami, ki njihovim imetnikom po eni strani omogočajo širše priznanje njihovega ustvarjalnega dela, po drugi strani pa jim dajejo tudi možnost ekonomskega izkoriščanja le-tega. Na ta način pravice intelektualne lastnine spodbujajo ustvarjalnost in s tem družbeni ter kulturni napredek, ob tem pa imajo pomembne ekonomske učinke, saj vplivajo na povečanje konkurenčnosti subjektov na trgu in njihov dolgoročni razvoj, na raziskave, razvoj in investicije, na vzpostavljane novih ali širjenje že obstoječih vej gospodarstva in na odpiranje novih delovnih mest.

Intelektualno lastnino delimo na dve temeljni skupini:

INDUSTRIJSKA LASTNINA

patent (varuje izum, ki je nov, na inventivni ravni in je industrijsko uporabljiv);

model (varuje videz izdelka, ki je nov in ima individualno naravo);

znamka (varuje znak ali kombinacijo znakov, ki omogočajo razlikovanje blaga ali storitev enega podjetja od blaga ali storitev drugega podjetja in jih je mogoče grafično prikazati);

dodatni varstveni certifikat (podeli se lahko, če je predmet patenta proizvod oziroma sredstvo kot tako, postopek za njegovo proizvodnjo ali uporaba proizvoda oziroma sredstva, kadar je pred pričetkom gospodarskega izkoriščanja potrebno izvesti uradni postopek odobritve, da se da lahko na trg);

varstvo topografije polprevodniških vezij;

geografska označba (varuje oznake, ki označujejo izvor blaga z nekega geografskega območja, če je kakšna značilnost tega blaga bistveno odvisna od njegovega geografskega porekla).

AVtorska IN SORODNE PRAVICE

avtorska pravica (varstvo individualne intelektualne stvaritve s področja književnosti, znanosti in umetnosti, ki so na kakršenkoli način izražene);

pravice izvajalcev;

pravice proizvajalcev fonogramov;

pravice filmskih producentov;

pravice RTV organizacij;

pravice založnikov;

pravice izdelovalcev podatkovnih baz.

PRED SKLENITVIJO POGODBE O SODELOVANJU OZIROMA KONZORCIJSKE POGODBE

Sklenitev sporazuma o nerazkrivanju zaupnih podatkov

Preden so v komunikacijo s potencialnimi partnerji vključeni kakršnikoli občutljivi podatki o pravicah intelektualne lastnine (ali drugi občutljivi podatki), je zelo priporočljivo skleniti pisni sporazum o nerazkrivanju zaupnih podatkov. Sporazum bo varoval občutljive podatke pred razkritjem nepooblaščenim osebam.

Pogovori in pogajanja ne vodijo nujno k sklenitvi pogodbe o sodelovanju oziroma konzorcijske pogodbe – v slednjem primeru lahko udeleženci pogovorov hitro obžalujejo, da so potencialnim partnerjem razkrili občutljive podatke.

Identifikacija obstoječe intelektualne lastnine

Pred sklenitvijo pogodbe je priporočljivo, da vsak izmed partnerjev navede obstoječo intelektualno lastnino, ki jo je ustvaril oziroma pridobil v preteklosti in je relevantna za izvedbo predmetnega projekta. Obstoječo intelektualno lastnino vsakega izmed partnerjev, ki bo uporabljena pri izvedbi projekta, je nato priporočljivo izrecno navesti v pogodbi o sodelovanju oziroma konzorcijski pogodbi.

Pravice intelektualne lastnine, ki pripadajo tretjim osebam

V izogib morebitnim kršitvam je potrebno preveriti, ali imajo na intelektualni lastnini, s katero razpolaga katerikoli izmed partnerjevin ki bo uporabljena pri izvedbi projekta, pravice tretje osebe – če jih imajo, je potrebno pravočasno ugotoviti, ali in pod kakšnimi pogoji je možna uporaba takšne intelektualne lastnine v okviru predmetnega projekta. Enako pomembno je ugotoviti, ali na tehnološkem področju, ki ga obsega predmetni projekt, že obstajajo rezultati, zaščiteni s pravicami intelektualne lastnine, predvsem s patenti. V ta namen je priporočljivo izvesti pregled ustreznih registrov, saj lahko obstoječa intelektualna lastnina resno ovira kasnejše izkoriščanje rezultatov projekta.

navodila

za upravljanje s pravicami intelektualne lastnine

pri sklepanju pogodb o sodelovanju in konzorcijskih pogodb

V luči izjemnega ekonomskega pomena pravic intelektualne lastnine želi vsak izmed partnerjev v projektih na področju razvoja, raziskav in inovacij iztržiti čim več, ne le iz lastnega vložka v skupni projekt, temveč tudi iz rezultatov skupnega dela. Ustrezno, jasno in pravočasno upravljanje z intelektualno lastnino je tako ključnega pomena za zagotovitev prenosa znanja, ki omogoča pravično razdelitev koristi med vse partnerje.

Upravljanje z intelektualno lastnino je nujno v vseh fazah projekta, vse od predhodnih pogovorov in pogajanj do razvoja in implementacije projekta ter izkoriščanja njegovih rezultatov.

SKLENITEV POGODBE O SODELOVANJU OZIROMA KONZORCIJSKE POGODBE – POGODBENA UREDITEV UPRAVLJANJA S PRAVICAMI INTELEKTUALNE LASTNINE

V pogodbo o sodelovanju oziroma konzorcijsko pogodbo je **nujno** vključiti določbe, ki urejajo lastništvo, dostop do in uporabo intelektualne lastnine. Ob tem je intelektualno lastnino potrebno ločiti na dve skupini:

obstoječa intelektualna lastnina
/ang. background IP

intelektualna lastnina, ki je v lasti posameznega partnerja pred začetkom izvajanja projekta

nova intelektualna lastnina
/ang. foreground IP

intelektualna lastnina, ki je ustvarjena v okviru projekta

OBSTOJEČA INTELEKTUALNA LASTNINA

Lastnik tudi med in po izvedbi projekta **ostane** zgolj partner, ki mu je intelektualna lastnina pripadala pred sklenitvijo pogodbe.

Praviloma se določi, da naj vsak partner ostalim partnerjem na njihovo **zahtevo** podeli pravico dostopa do njegove obstoječe intelektualne lastnine, če je to potrebno za **implementacijo projekta** ali za **uporabo nove intelektualne lastnine**.

Določi se lahko, da bo pravica dostopa do obstoječe intelektualne lastnine podeljena **brezplačno** ali pa **pod poštenimi in razumnimi pogoji**. V kolikor je dostop do obstoječe intelektualne lastnine enega izmed partnerjev potreben za **implementacijo projekta**, se pravica dostopa praviloma podeli **brezplačno**. Kadar je dostop do obstoječe intelektualne lastnine enega izmed partnerjev potreben kasneje za **izkoriščanje rezultatov projekta**, se pravica praviloma podeli **odplačno pod poštenimi in razumnimi pogoji**.

Priporočljivo je določiti, da naj bo zahteva za podelitev pravice dostopa do obstoječe intelektualne lastnine v **pisni obliki**.

Določi se lahko, da za **določeno vnaprej navedeno intelektualno lastnino obveznost podelitve pravice dostopa ne velja**.

Praviloma se določi, da podelitev pravice dostopa do obstoječe intelektualne lastnine **ne vsebuje pravice podelitve podlicenc tretjim osebam**, mogoče pa se je dogovoriti tudi, da podelitev pravice dostopa do obstoječe intelektualne lastnine vsebuje tudi pravico podelitve podlicenc tretjim osebam. V slednjem primeru je možno določiti, da je podlicenco dovoljeno podeliti zgolj **povezanemu subjektu**.

NOVA INTELEKTUALNA LASTNINA

Za primer, ko je nova intelektualna lastnina **rezultat dela zgolj enega izmed partnerjev**, sta mogoča naslednja dogovora:

Nova intelektualna lastnina je last samo tistega partnerja, ki jo je ustvaril (**praviloma**).

Nova intelektualna lastnina je skupna last vseh partnerjev, ne glede na to, da jo je ustvaril le eden izmed njih.

Za primer, ko je nova intelektualna lastnina **rezultat skupnega dela več partnerjev**, sta mogoča naslednja dogovora:

Nova intelektualna lastnina je last tistih partnerjev, ki so jo ustvarili (**praviloma**).

Nova intelektualna lastnina je skupna last vseh partnerjev, ne glede na to, da so jo ustvarili le nekateri izmed njih.

Če je nova intelektualna lastnina last zgolj enega ali nekaterih partnerjev, se praviloma določi, da ti partnerji **na zahtevo ostalih partnerjev le-tim podelijo pravico dostopa** do nove intelektualne lastnine.

Če imajo vsi partnerji skupno lastništvo nad novo intelektualno lastnino, se praviloma določi, da jo smejo **vsii prosto uporabljati**, tako za potrebe implementacije projekta kot za kasnejše izkoriščanje njegovih rezultatov.

V kolikor je dostop do nove intelektualne lastnine potreben za samo **implementacijo projekta**, se pravica dostopa praviloma podeli **brezplačno**, kadar pa je dostop do takšne nove intelektualne lastnine potreben kasneje za **izkoriščanje rezultatov projekta**, pa se pravica dostopa praviloma podeli **odplačno pod poštenimi in razumnimi pogoji**.

V tem primeru se prav tako praviloma določi, da sme **vsak izmed partnerjev podeljevati licence tretjim osebam**, pri čemer mora predhodno obvestiti ostale partnerje. Praviloma se določi tudi, da mora partner v takšnem primeru ostalim partnerjem **plačati pošteno in razumno nadomestilo**.

Praviloma se določi, da preostali partnerji na podlagi pridobljene pravice dostopa **nimajo pravice podeljevati licenc tretjim osebam**, mogoč pa je tudi dogovor, v skladu s katerim je dovoljeno podeljevanje licenc **povezanim subjektom**.

Center za prenos tehnologij in inovacij
na Institutu »Jožef Stefan«
Jamova 39, 1000 Ljubljana
<http://tehnologije.ijs.si>
tehnologije@ijs.si
tel.: (01) 477 3224

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj